

Ügyszám: NAIH/2020/5985/2
Előzmény: NAIH/2018/2726/ IV.
Ügyintéző:

Tisztelt [...]!

Közérdekű bejelentés érkezett a Nemzeti adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz (a továbbiakban: Hatóság) melyben a bejelentő arra hívta fel a Hatóság figyelmét, hogy a [...] Önkormányzat Képviselőtestülete (a továbbiakban: Önkormányzat) a szociális bérlakások esetében a bérleti szerződés megkötését 60 napnál nem régebbi erkölcsi bizonyítványhoz köti.

A Hatóság megtekintette az Önkormányzat honlapján közzétett önkormányzati rendeleteket és megállapította, hogy a lakások és helyiségek bérletére, elidegenítésére és megszerzésére vonatkozó szabályokról szóló 7/2006. (III.10.) önkormányzati rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 9/A. §-a a szociálisan rászorult, lakással nem rendelkező kérelmezők részére a bérleti szerződés megkötését 60 napnál nem régebbi hatósági erkölcsi bizonyítványhoz köti.

Fentiekre tekintettel a Hatóság az ügyben a Hatóság az általános adatvédelmi rendelet¹ 57. cikk (1) bekezdés f) pontja², illetve az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 38. § (3) bekezdésének a) pontja alapján hivatalból vizsgálatot indított.

A Hatóság a közzétett rendeletben foglaltakra tekintettel az Önkormányzatnak a szociális bérlakások bérleti szerződésével összefüggő adatkezeléséről az alábbiakat állapította meg.

A hatósági erkölcsi bizonyítvány személyes adatokat³ tartalmaz. A hatósági erkölcsi bizonyítványba történő betekintés az általános adatvédelmi rendelet cikk 2. pontja értelmében adatkezelésnek⁴ minősül.

A Hatóság álláspontja szerint bármely adatkezelés jogszerűségének megítélésével kapcsolatban a GDPR alapvető rendelkezéseit is figyelembe kell venni, így különös figyelmet kell fordítani az adattakarékosságra és a célhoz kötött adatkezelés elvére.⁵ Az utóbbi szerint

¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 Rendelete a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről.

² Általános adatvédelmi rendelet 57. cikk (1) bekezdés f) pont: „Az e rendeletben meghatározott egyéb feladatok sérelme nélkül, a felügyeleti hatóság a saját területén ellátja a következő feladatokat: kezeli az érintett vagy valamely szerv, szervezet vagy egyesület által a 80. cikkel összhangban benyújtott panaszokat, a panasz tárgyát a szükséges mértékben kivizsgálja, továbbá észszerű határidőn belül tájékoztatja a panaszost a vizsgálattal kapcsolatos fejleményekről és eredményekről, különösen, ha további vizsgálat vagy egy másik felügyeleti hatósággal való együttműködés válik szükségessé.”

³

⁴

⁵ GDPR 5. cikk

A személyes adatok kezelésére vonatkozó elvek

(1) A személyes adatok:

a) kezelését jogszerűen és tisztességesen, valamint az érintett számára átlátható módon kell végezni („jogszerűség, tisztességes eljárás és átláthatóság”);

b) gyűjtése csak meghatározott, egyértelmű és jogszerű célból történjen, és azokat ne kezeljék ezekkel a célokkal össze nem egyeztethető módon; a 89. cikk (1) bekezdésének megfelelően nem minősül az eredeti céllal össze nem egyeztethetőnek a közérdekű archiválás céljából, tudományos és történelmi kutatási célból vagy statisztikai célból történő további adatkezelés („célhoz kötöttség”);

személyes adatok gyűjtése csak meghatározott, egyértelmű és jogszerű célból, és az adatok kezelése csak e célokkal összeegyeztethető módon történhet. Az adattakarékosság elve azt rögzíti, hogy a kezelt adatoknak az adatkezelési cél szempontjából megfelelőnek és relevánsnak kell lenniük, és a kezelt adatok körét a szükségesre kell korlátozni. Ezen alapelvek figyelembe vétele szavatolja, hogy az adatkezelés céljára tekintettel csupán a legszűkebb, indokolt adatkör kezelésére kerüljön sor. Ez azt is jelenti, hogy nem gyűjthetők olyan személyes adatok, amelyek az adatkezelés céljának elérésére nincsenek hatással. Az érintettől csak olyan adat közlése kérhető, amely személyhez fűződő jogát nem sérti, és a kérdéses jogviszony létesítése, teljesítése vagy megszüntetése szempontjából lényeges.

Az általános adatvédelmi rendelet 10. cikke⁶ értelmében bűncselekményekre, illetve a kapcsolódó biztonsági intézkedésekre vonatkozó személyes adatoknak az általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdése⁷ alapján történő kezelésére kizárólag abban az esetben kerülhet sor, ha az közhatalmi szerv adatkezelésében történik, vagy ha az adatkezelést uniós vagy tagállami jog lehetővé teszi.

Ezen kívül figyelembe kell venni az Infotv. 5. § (7) bekezdését, mely szerint bűnügyi személyes adatok kezelése esetén – ha törvény, nemzetközi szerződés vagy az Európai Unió kötelező jogi aktusa ettől eltérően nem rendelkezik – a különleges adatok kezelésének feltételeire vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. Az Infotv. ezen rendelkezéséhez fűzött indoklás szerint ugyanis az Infotv. a bűnügyi személyes adatok kezelése esetén főszabályként a különleges adatok kezelésére vonatkozó feltételrendszert rendeli alkalmazni, mely főszabálytól – megfelelő garanciák biztosításának követelménye figyelembevételével – az ágazati uniós vagy magyar jogi rendelkezések eltérést állapíthatnak meg.

Ennek egyik oka az, hogy az általános adatvédelmi rendelet 10. cikk szerinti azon követelmény, mely szerint a bűncselekményekre, illetve a kapcsolódó biztonsági intézkedésekre vonatkozó személyes adatoknak az általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdése alapján történő kezelésére kizárólag abban az esetben kerülhet sor, ha az

c) az adatkezelés céljai szempontjából megfelelőek és relevánsak kell, hogy legyenek, és a szükségesre kell korlátozódniuk („adattakarékosság”);

d) pontosnak és szükség esetén naprakésznek kell lenniük; minden észszerű intézkedést meg kell tenni annak érdekében, hogy az adatkezelés céljai szempontjából pontatlan személyes adatokat haladéktalanul töröljék vagy helyesbítsék („pontosság”);

e) tárolásának olyan formában kell történnie, amely az érintettek azonosítását csak a személyes adatok kezelése céljainak eléréséhez szükséges ideig teszi lehetővé; a személyes adatok ennél hosszabb ideig történő tárolására csak akkor kerülhet sor, amennyiben a személyes adatok kezelésére a 89. cikk (1) bekezdésének megfelelően közérdekű archiválás céljából, tudományos és történelmi kutatási célból vagy statisztikai célból kerül majd sor, az e rendeletben az érintettek jogainak és szabadságainak védelme érdekében előírt megfelelő technikai és szervezési intézkedések végrehajtására is figyelemmel („korlátozott tárolhatóság”);

f) kezelését oly módon kell végezni, hogy megfelelő technikai vagy szervezési intézkedések alkalmazásával biztosítva legyen a személyes adatok megfelelő biztonsága, az adatok jogosulatlan vagy jogellenes kezelésével, véletlen elvesztésével, megsemmisítésével vagy károsodásával szembeni védelmet is ideértve („integritás és bizalmas jelleg”).

(2) Az adatkezelő felelős az (1) bekezdésnek való megfelelésért, továbbá képesnek kell lennie e megfelelés igazolására („elszámoltathatóság”).

⁶ Általános adatvédelmi rendelet 10. cikk: „A büntetőjogi felelősség megállapítására vonatkozó határozatokra és a bűncselekményekre, illetve a kapcsolódó biztonsági intézkedésekre vonatkozó személyes adatoknak a 6. cikk (1) bekezdése alapján történő kezelésére kizárólag abban az esetben kerülhet sor, ha az közhatalmi szerv adatkezelésében történik, vagy ha az adatkezelést az érintett jogai és szabadságai tekintetében megfelelő garanciákat nyújtó uniós vagy tagállami jog lehetővé teszi. A büntetőjogi felelősség megállapítására vonatkozó határozatok teljes körű nyilvántartása csak közhatalmi szerv által végzett adatkezelés keretében történhet.”

⁷ Általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdés: „A személyes adatok kezelése kizárólag akkor és annyiban jogszerű, amennyiben legalább az alábbiak egyike teljesül:

a) az érintett hozzájárulását adta személyes adatainak egy vagy több konkrét célból történő kezeléséhez;

b) az adatkezelés olyan szerződés teljesítéséhez szükséges, amelyben az érintett az egyik fél, vagy az a szerződés megkötését megelőzően az érintett kérésére történő lépések megtételéhez szükséges;

c) az adatkezelés az adatkezelőre vonatkozó jogi kötelezettség teljesítéséhez szükséges;

d) az adatkezelés az érintett vagy egy másik természetes személy létfontosságú érdekeinek védelme miatt szükséges;

e) az adatkezelés közérdekű vagy az adatkezelőre ruházott közhatalmi jogosítvány gyakorlásának keretében végzett feladat végrehajtásához szükséges;

f) az adatkezelés az adatkezelő vagy egy harmadik fél jogos érdekeinek érvényesítéséhez szükséges, kivéve, ha ezen érdekekkel szemben elsőbbséget élveznek az érintett olyan érdekei vagy alapvető jogai és szabadságai, amelyek személyes adatok védelmét teszik szükségessé, különösen, ha az érintett gyermek.

Az első albekezdés f) pontja nem alkalmazható a közhatalmi szervek által feladataik ellátása során végzett adatkezelésre.”

adatkezelést az érintett jogai és szabadságai tekintetében megfelelő garanciákat nyújtó uniós vagy tagállami jog lehetővé teszi, azonban ezen garanciák körét, jellegét és tartalmát maga az általános adatvédelmi rendelet nem határozza meg. Másik ok, hogy az Európa Tanács keretei között létrehozott adatvédelmi egyezmény 6. cikke a bűnügyi személyes adatokat a különleges adatok közé tartozóként határozza meg.

A személyes adatok különleges kategóriáinak kezelése az általános adatvédelmi rendelet 9. cikk (1) bekezdése alapján főszabály szerint még az általános adatvédelmi rendelet 6. cikk szerinti feltételek fennállása mellett is tilos. Az általános tilalom alóli kivételhez az szükséges, hogy az általános adatvédelmi rendelet 9. cikk (2) bekezdésének valamely feltétele is megvalósuljon a 6. cikkben meghatározott valamely jogalapon felül.

Ezen kívül az általános adatvédelmi rendelet 9. cikke által megjelölt körben a tagállami jogalkotói aktusok engedhetik meg egyes esetekben a különleges adatok kezelését. Az érintett önkormányzati rendelettel szabályozott adatkezelés azonban nem tartozik az általános tilalom alóli kivétellel érintett adatkezelések körébe.

Ezzel összhangban a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Lakástörvény) 3. §-ának (1) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján az önkormányzat rendeletében a szociális helyzeten alapuló bérbeadások esetében a bérbeadás feltételeként csak vagyoni és jövedelmi körülményekhez igazodó feltételt határozhat meg. Fentiekre figyelemmel a Hatóság álláspontja szerint a lakásbérleti szerződés megkötéséhez nem elengedhetetlenül szükséges a bérlet hatósági erkölcsi bizonyítványa tartalmának ismerete, ezért ez az adatkezelés az adattakarékosság elvébe [5. cikk (1) bekezdés c) pontja] ütközik.

Amennyiben a Rendelettel érintett adatkezelés az általános adatvédelmi rendeletben megszabott általános tilalom alóli kivételek körébe tartozna sem felelne meg az Infotv. előírásainak, mert nem tartalmazza az Infotv. 5. § (3) bekezdésében meghatározott kötelező tartalmi elemeket.

Ezen felül a Hatóság álláspontja szerint az önkormányzatok bérbeadói tevékenysége nem értékelhető az általános adatvédelmi rendelet 10. cikke szerinti közhatalmi jellegű jogi kötelezettségként sem. A bérleti jogviszony szabályaira a Lakástörvény rendelkezései mellett a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény rendelkezései az irányadóak.

A helyi önkormányzatoknak – az általános adatvédelmi rendelet 6. cikkében, 9. cikkében, 10. cikkében és az Infotv. 5. § (7) bekezdésében foglaltak alapján – megfelelő cél és jogalap hiányában a bérleti jogviszony létesítésekor nincs jogosultságuk az erkölcsi bizonyítványban szereplő személyes adatok kezelésére.

A fentiekre figyelemmel a Hatóság megállapította, hogy a lakásbérleti szerződés megkötésének feltételéül szabott hatósági erkölcsi bizonyítvány kezelés sérti az általános adatvédelmi rendelet 5. cikk (1) bekezdés c) pontjában, 6., 9. és 10. cikkeiben előírt rendelkezéseket.

V) A Hatóság az Infotv. 56. § (1) és (2) bekezdése alapján⁸

f e l s z ó l í t j a

⁸ Infotv. 56. § (1) Ha a Hatóság a személyes adatok kezelésével, illetve a közérdekű adatok vagy a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez fűződő jogok gyakorlásával kapcsolatos jogsérelem vagy annak közvetlen veszélye fennállását állapítja meg, az adatkezelőt a jogsérelem orvoslására, illetve annak közvetlen veszélye megszüntetésére szólítja fel.

(2) Az adatkezelő - egyetértése esetén - haladéktalanul megteszi az (1) bekezdés szerinti felszólításban megjelölt szükséges intézkedéseket, és a megtett intézkedéseiről, illetve - egyet nem értése esetén - álláspontjáról a felszólítás kézhezvételétől számított harminc napon belül írásban tájékoztatja a Hatóságot.

[...] Önkormányzata képviselő-testületét, hogy a Rendelet 9/A. § (4) bekezdése alapján bekért hatósági erkölcsi bizonyítványokat semmisítse meg és gondoskodjon arról, hogy a jövőben a hatósági erkölcsi bizonyítvány bemutatását és benyújtását se írják elő az önkormányzati tulajdonú bérlakások bérbeadásának feltételéül.

A Hatóság tájékoztatja, hogy az Infotv. 56. § (2) bekezdése⁹ értelmében az Adatkezelőnek haladéktalanul meg kell tennie a szükséges intézkedéseket, és köteles a felszólítás nyomán megtett intézkedéseiről a felszólítás kézhezvételétől számított harminc (30) napon belül írásban tájékoztatni a Hatóságot. A Hatóság kéri, hogy válaszeleveléhez mellékelje a törlést igazoló dokumentumokat.

Az Infotv. 58. § (1) bekezdés értelmében, ha a felszólítás alapján a jogsérelem orvoslására, illetve a jogsérelem közvetlen veszélyének megszüntetésére nem került sor, a Hatóság a tájékoztatási határidő lejártát követő harminc napon belül dönt a szükséges további intézkedések megtételéről.

Amennyiben a [...] Önkormányzata képviselő-testülete a fenti határidőben eleget tesz a felszólításnak, akkor a Hatóság a vizsgálatot lezárja, ellenkező esetben az Infotv. 55. § (1) bekezdés a) pont ab) alpont alapján hivatalból hatósági eljárást indít.

Budapest, 2020. augusztus 5.

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila
elnök
c. egyetemi tanár

⁹ Infotv. 56. § (2) „Az adatkezelő – egyetértése esetén – haladéktalanul megteszi az (1) bekezdés szerinti felszólításban megjelölt szükséges intézkedéseket, és a megtett intézkedéseiről, illetve – egyet nem értése esetén – álláspontjáról a felszólítás kézhezvételétől számított harminc napon belül írásban tájékoztatja a Hatóságot.”